

فصلنامه علمی پژوهشی
دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
سال ششم / شماره ۲۴ / زمستان ۱۳۹۶

ارائه مدلی برای تبیین اثربخشی کمیته حسابرسی و محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری

مهدی صفری گرایلی

استادیار گروه حسابداری، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران. (نویسنده مسئول)
Mehdi.safari83@yahoo.com

یاسر رضائی پیتته نوئی

استادیار گروه حسابداری موسسه آموزش عالی گلستان، گرگان، ایران
rezaei.yasser@gmail.com

محمد نوروزی

دانشجوی دکتری حسابداری، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران.
Mohammad_n488@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۵/۱۲/۲۰ تاریخ پذیرش: ۹۶/۰۲/۰۴

چکیده

در این پژوهش، رابطه بین اثربخشی کمیته حسابرسی و محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفت. بدین منظور، نمونه‌ای متشکل از ۱۰۳ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۴ انتخاب گردید. اثربخشی کمیته حسابرسی (متغیر پنهان) توسط متغیرهای مشاهده‌پذیر تخصص مالی، استقلال و اندازه کمیته حسابرسی و محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری نیز بر اساس مدل اولسن (۱۹۹۵) اندازه‌گیری شد که در این مدل، رابطه سود هر سهم با ارزش بازار به‌عنوان شاخصی از اطلاعات صورت سود و زیان و رابطه ارزش دفتری هر سهم با ارزش بازار به‌عنوان شاخصی از اطلاعات ترازنامه در نظر گرفته می‌شود. پس از اطمینان یافتن از برازش قابل قبول الگوهای اندازه‌گیری و ساختاری پژوهش، نتایج حاکی از آن است که اثربخشی کمیته حسابرسی، مربوط بودن ارزش سود (محتوای ارزشی اطلاعات سود و زیان) و مربوط بودن ارزش دفتری هر سهم (محتوای ارزشی اطلاعات ترازنامه) را افزایش می‌دهد.

واژه‌های کلیدی: اثربخشی کمیته حسابرسی، محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری، مدل‌سازی معادلات ساختاری.

۱- مقدمه

اطلاعات حسابداری بر جلب اعتماد سرمایه‌گذاران و فعالان بازار سرمایه و همچنین فقدان پژوهش‌های کافی، این انگیزه را در نویسندگان مقاله حاضر به وجود آورد که موضوع فوق را به‌عنوان یک موضوع پژوهشی برگزینند. نتایج تحقیق ضمن آن‌که موجب بسط مبانی نظری پژوهش‌های گذشته در حوزه گزارشگری مالی و حسابرسی می‌شود، می‌تواند به توسعه ادبیات حسابداری و حسابرسی کشورهای درحال توسعه از جمله ایران کمک شایانی نماید.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری

سود، ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و اقلام حسابداری دیگری که در صورت‌حساب سود و زیان و ترازنامه شرکت‌ها هستند، به عنوان اطلاعات یا سنجه‌های حسابداری شناسایی می‌شوند. به هر حال سؤالی که مطرح می‌شود این است که هر کدام از این سنجه‌ها به چه میزان مهم هستند و چرا اطلاعات حسابداری باید دارای محتوای ارزشی باشند؟ هنگامی که سرمایه‌گذاران آینده شرکت را در تصمیم‌های سرمایه‌گذاری ارزیابی می‌کنند، اطلاعات حسابداری در این ارزیابی‌ها نقش مهمی دارد. در مطالعات حسابداری از وابستگی آماری بین اطلاعات حسابداری و قیمت سهام برای ارزیابی میزان محتوای ارزشی اطلاعات برای سهامداران استفاده می‌شود (جرد و همکاران، ۲۰۱۱). ارقام حسابداری تنها زمانی دارای محتوای ارزشی هستند که سرمایه‌گذاران در ارزیابی‌های خود از شرکت، آن‌ها را مربوط بدانند و همچنین آن‌ها را جهت انعکاس در قیمت سهام قابل‌اتکا تشخیص دهند (بارس و همکاران، ۲۰۰۱). بارس و همکاران (۲۰۰۱) مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری را چنین تعریف نمودند: "ارقام حسابداری در صورتی دارای محتوای ارزشی هستند که رابطه معناداری با ارزش بازار سهام داشته باشند".

فرانسیس واسچپیر (۱۹۹۹) برای مطالعه درباره مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری، چهار رویکرد زیر را تعریف نموده‌اند:

- نگرش تحلیل بنیادی مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری
- نگرش قابلیت پیش‌بینی مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری
- نگرش اطلاعاتی مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری
- نگرش اندازه‌گیری مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری

اطلاعات حسابداری بخش عمده‌ای از نیازهای اطلاعاتی تصمیم‌گیرندگان را تأمین می‌نماید. یکی از اهداف گزارشگری مالی، تهیه و ارائه اطلاعات، به‌منظور فراهم نمودن مبنایی برای تصمیم‌گیری منطقی سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان است. در این راستا اطلاعات باید مفید و مربوط بوده و توان اثرگذاری بر تصمیم‌گیری اقتصادی افراد را داشته باشد. هر چه محتوای ارزشی اطلاعات بیشتر باشد، سودمندی کاربرد آن‌ها در اتخاذ تصمیم بیشتر خواهد بود و منجر به اتخاذ تصمیمات بهینه می‌شود (رانی، ۲۰۱۱). برای اطمینان از محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری و پیشگیری از عملکرد گمراه‌کننده مدیریت، وجود یک مکانیسم نظارتی مناسب ضروری است، که در این میان می‌توان کمیته حسابرسی را به‌عنوان یکی از سازوکارهای حاکمیت شرکتی و نظارت داخلی نام برد.

کمیته حسابرسی یکی از سازوکارهایی است که انتظار می‌رود در راستای حفظ منافع گروه‌های مختلف استفاده‌کننده از اطلاعات حسابداری مؤثر واقع شود. ایجاد و به‌کارگیری این کمیته در پیشگیری از وقوع اعمال خلاف غیرقانونی، بهبود فرآیند گزارشگری مالی و همچنین ارائه اطلاعات و گزارش‌های مالی شفاف و قابل‌اتکا مؤثر است (علوی طبری و عصابخش، ۱۳۸۹). علاوه بر این تحقیقات اخیر (احمدحاجی، ۲۰۱۵؛ حبیب و عظیم، ۲۰۰۸) نشان می‌دهد که وجود کمیته حسابرسی اثربخش می‌تواند نقش مؤثری در بهبود سیستم اطلاعاتی و ایجاد اطمینان از معتبر بودن گزارش‌های مالی شرکت داشته باشد. افزایش شمار استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری به‌عنوان مشتریان این کالای عمومی، موجب برجسته‌تر شدن نقش نظارتی کمیته حسابرسی در فرآیند گزارشگری مالی و محتوای ارزشی اطلاعات مربوط به تصمیم‌گیری بهینه اقتصادی شده است (رانی، ۲۰۱۱). حبیب و عظیم (۲۰۰۸) نیز دریافته‌اند که اطلاعات حسابداری در صورت وجود کمیته حسابرسی اثربخش، دارای ارزش بیشتری هستند. بر این اساس، انتظار می‌رود که اثربخشی کمیته حسابرسی موجب افزایش محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری شرکت‌ها شود. از این‌رو، در این تحقیق سعی بر آن است تا تأثیر اثربخشی کمیته حسابرسی شرکت‌ها بر محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری موردبررسی قرار گیرد. اهمیت این مطالعه در آن است که به‌گونه‌ای تجربی به سرمایه‌گذاران، قانون‌گذاران بازار سرمایه، تدوین‌کنندگان مقررات حرفه حسابرسی و سایر استفاده‌کنندگان اطلاعات حسابداری نشان خواهد داد که چه متغیرهایی بر محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری شرکت‌ها تأثیرگذار هستند. اهمیت این موضوع، تأثیر محتوای ارزشی

اولین رویکرد در مطالعه مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری، تحلیل بنیادی است که متضمن تعیین ارزش ذاتی سهام شرکت بدون مراجعه به قیمتی است که بر مبنای آن قیمت، سهام در بازار سرمایه معامله شده است. در دومین تفسیر از واژه مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری، که عمدتاً در حوزه تحقیقات بنیادی جای دارد، ارزش‌هایی مربوط تلقی می‌شوند که بتوان آن‌ها را در ارزیابی ارزش آتی شرکت و پیش‌بینی بازده سال‌های آتی استفاده نمود، بر این اساس چنانچه اطلاعات صورت‌های مالی به پیش‌بینی خصیصه‌های نهفته ارزش کمک نماید (که عمدتاً نشأت گرفته از تئوری‌های ارزش‌گذاری می‌باشند)، به‌عنوان ارزش‌های مربوط مدنظر قرار می‌گیرد. سومین تفسیر از واژه مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری این است که اطلاعاتی به‌عنوان ارزش‌های مربوط محسوب می‌شوند که توسط سرمایه‌گذاران در قیمت‌گذاری سهام بکار گرفته شوند (فرانسیس و اسپیر، ۱۹۹۹). چهارمین رویکرد در مطالعه مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری با نگرش اندازه‌گیری در حسابداری سازگار است و بدان معنی است که حسابداری به‌عنوان ابزاری برای اندازه‌گیری قلمداد می‌شود. البته باید توجه داشت که در این رویکرد، برخلاف رویکرد اطلاعاتی فرض بر این است که سرمایه‌گذاران از اطلاعات تحت بررسی به‌طور کامل بهره‌برداری ننموده و اطلاعات گردآوری‌شده، از منابع به‌هنگام کسب نمی‌شوند.

اولسن (۱۹۹۵) الگویی را برای بررسی مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری ارائه کرد که شامل ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام و سود حسابداری به‌عنوان متغیرهای مستقل و قیمت سهام به‌عنوان متغیر وابسته بود (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۱).

اثربخشی کمیته حسابرسی و مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری

کمیته حسابرسی مسئول نظارت بر حاکمیت شرکتی، فرآیند گزارشگری مالی، ساختار کنترل داخلی، عملکرد حسابرس داخلی و فعالیت‌های حسابرس مستقل است و به نیابت از هیئت مدیره و از طریق اطمینان بخشی نسبت به وظیفه پاسخگویی شرکت، از سهامداران حمایت می‌کند. این کمیته، جهت حفظ منافع سهامداران باید نگرش جستجوگرانه‌ای برگزیند و قضاوت‌های مدیریت را مورد سؤال قرار دهد. از این‌رو، ترکیب و ساختار کمیته‌های حسابرسی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از طرفی دیگر، ترکیب کمیته حسابرسی، محرک اصلی اثربخشی است (تختایی و همکاران، ۱۳۹۰؛ محمدیان، ۱۳۹۰؛ وانگ و همکاران، ۲۰۱۵). از جمله

وظایف کمیته حسابرسی، کمک به انتخاب حسابرس، مدیریت فرایند کار حسابرسی، کمک به اعضای هیئت‌مدیره در درک بهتر نتایج حسابرسی و همکاری با مدیریت و حسابرس مستقل در حل مشکلات کنترل داخلی یا نقاط ضعف مشخص شده طی عملیات حسابرسی است. کمیته‌های حسابرسی باید به طرز صحیح سازمان‌دهی شوند و مورداستفاده قرار گیرند، در این صورت، این کمیته‌ها می‌توانند برای کلیه گروه‌های علاقه‌مند منافع چشمگیری داشته باشند ویژگی‌های مختلف کمیته حسابرسی شامل: استقلال، تخصص مالی، اندازه کمیته و تعداد جلسات اعضاء کمیته حسابرسی می‌توانند باعث اثربخشی بهتر کمیته حسابرسی شوند (تختایی و همکاران، ۱۳۹۳؛ فخاری و همکاران، ۱۳۹۴؛ رویایی و همکاران، ۱۳۹۴؛ لی و همکاران، ۲۰۱۲؛ روحانا و همکاران، ۲۰۱۴؛ هیشام و همکاران، ۲۰۱۴؛ سلطانا و هوان، ۲۰۱۵؛ دی والامینک و سارنس، ۲۰۱۵). بنابراین می‌توان چنین تصور کرد که با افزایش اثربخشی کمیته حسابرسی منتج از ویژگی‌های کمیته حسابرسی محتوای ارزش اطلاعات حسابداری بهبود می‌یابد. اگر اطلاعات حسابداری مالی گزارش شده کیفیت بالا داشته باشند انتظار می‌رود که بازار سهام چنین کیفیتی را در قیمت‌های سهام منعکس کند. بنابراین برای اطمینان از آن‌که اطلاعات مالی حسابداری قدرت پیش‌بینی قیمت سهام را داشته باشند، اعضا کمیته حسابرسی باید دارای تخصص و تجربه مالی بوده و مستقل باشند.

تحقیقات انجام‌شده نشان می‌دهد ویژگی‌های کمیته مانند استقلال کمیته حسابرسی، تخصص مالی، ترکیب و تکرار جلسات عوامل بسیار ضروری برای مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری مالی است (چارلز، ۲۰۰۴؛ کریشنا و لی، ۲۰۰۹؛ رگاندان و راما، ۲۰۰۷؛ کریشنا و ویسواناتان، ۲۰۰۹؛ شارما، نایکر، و لی، ۲۰۰۹) و فرصت بسیار کمی به مدیریت جهت هرگونه تقلب خواهد داد و اطلاعات حسابداری باکیفیت خوب با حداقل خطا گزارش خواهد شد. از سوی دیگر ویژگی‌های مختلف کمیته‌ی حسابرسی شامل: تخصص مالی، استقلال، اندازه و ... می‌توانند بر اثر بخشی کمیته حسابرسی اثر بگذارند. یک کمیته حسابرسی اثربخش در کنترل و نظارت بر مدیریت مؤثر است و این سبب افزایش قابلیت اتکا صورت‌های مالی و افزایش ارزش شرکت می‌شود. در نتیجه کیفیت اطلاعات حسابداری بهبود می‌یابد و محتوای ارزشی اطلاعات افزایش می‌یابد. در ادامه برخی از مطالعات مرتبط با موضوع پژوهش ارائه گردیده است.

پیشینه پژوهش

کانبیا دیویس و همکاران (۲۰۱۶) تأثیر حاکمیت شرکتی بر مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری را در بازار سرمایه نیجریه مورد بررسی قرار دادند. در این تحقیق برای سنجش حاکمیت شرکتی از استقلال کمیته حسابرسی استفاده گردید. نتایج این پژوهش بیانگر وجود رابطه مثبت معنادار بین استقلال کمیته حسابرسی و مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری شرکت‌ها بود. اینام و خاموسی (۲۰۱۶) در تحقیقی به بررسی رابطه بین اثربخشی کمیته حسابرسی، کیفیت حسابرسی با مدیریت سود پرداختند. نتایج نشان داد که استقلال، اندازه، تخصص و تعداد جلسات کمیته حسابرسی رابطه منفی معناداری با مدیریت سود دارد. زهری (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی اثربخشی کمیته حسابرسی و کیفیت سود بر مدیریت سود پرداخت. نتایج تحقیق با استفاده از یک نمونه ۲۹ تایی از شرکت‌های تونس طی بازه زمانی ۲۰۰۱-۲۰۰۹ بیانگر این مطلب است که بین اندازه موسسه حسابرسی و کمیته حسابرسی به منظور کاهش اقلام تعهدی اختیاری رابطه معناداری وجود دارد. همچنین نتایج نشان می‌دهد که بین اثربخشی کمیته حسابرسی و تخصص حسابرس در صنعت و دوره تصدی حسابرس رابطه معناداری وجود دارد. هیشام و همکاران (۲۰۱۴) در تحقیقی به بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر افشای داوطلبانه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مالزی پرداختند. معیارهای مورد استفاده برای اندازه‌گیری کمیته حسابرسی شامل (استقلال، تعداد جلسات، تخصص و اندازه کمیته حسابرسی) بود. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین استقلال و اندازه کمیته حسابرسی با افشای داوطلبانه رابطه مستقیم وجود دارد. و از سویی دیگر، نتایج بیانگر عدم رابطه معنادار بین تخصص و تعداد جلسات کمیته حسابرسی با افشای داوطلبانه است. وجیها و نیمالاتسون (۲۰۱۴) با انجام مطالعه مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری و قیمت سهام در خصوص اطلاعات شرکت‌های پذیرفته شده در بورس سری لانکا نشان دادند که اطلاعات حسابداری تأثیر بااهمیت و معناداری بر قیمت سهام داشته و مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری با شواهد کافی و قابل تأیید است. اندریانتمو و یودیانتی (۲۰۱۳) با مطالعه مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری در بازار اندونزی نشان دادند که سود حسابداری و ارزش دفتری هر یک قادر به توضیح بخشی از تغییرات قیمت سهام بوده و دارای ارزشی مربوط هستند. رانی (۲۰۱۱) در پژوهش خود با انتخاب نمونه‌ای از ۱۰۵ شرکت حاضر در بورس سهام نیوزلند به بررسی رابطه بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و مربوط بودن ارزش

اطلاعات حسابداری شرکت‌ها پرداخت. یافته‌های تحقیق نشان داد که بین استقلال و تخصص مالی کمیته حسابرسی با مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری رابطه مثبت معناداری وجود دارد. سپاسی و اسدی وصفی (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان بیش اعتمادی مدیران و حق‌الزحمه حسابرسی با تأکید بر نقش کمیته حسابرسی پرداختند. آن‌ها به این نتیجه رسیدند که یک کمیته حسابرسی قوی می‌تواند ریسک حسابرسی مرتبط با بیش اعتمادی مدیران را کاهش دهد یا مانع کاهش خدمات حسابرسی از طریق مدیران بیش اعتماد شوند، بنابراین رابطه بین حق‌الزحمه حسابرسی و بیش اعتمادی مدیران را تعدیل می‌کند. بررسی ۷۳ شرکت بورس اوراق بهادار تهران طی بازه زمانی ۱۳۸۴-۱۳۹۳ نشان می‌دهد که رابطه منفی بین بیش اعتمادی مدیران و حق‌الزحمه حسابرسی وجود دارد. به علاوه کمیته حسابرسی قوی نیز نمی‌تواند این اثر منفی را کاهش دهد. جامی و رستمیان (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان تأثیر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی بر ویژگی‌های سود پیش‌بینی‌شده پرداختند. در این پژوهش از داده‌های ۹۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران که کمیته حسابرسی دارند جمع‌آوری شد و نتایج بیانگر این مطلب است که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با صحت پیش‌بینی سود رابطه مثبت دارد. به بیان دیگر می‌توان گفت وجود اعضای با تخصص مالی در کمیته حسابرسی کیفیت گزارشگری مالی را افزایش می‌دهد و اطلاعات قابل‌اتکاتری در اختیار مدیریت قرار می‌گیرد و پیش‌بینی سود با دقت بیشتری برآورد می‌شود. همچنین نتایج نشان داد که تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با پراکندگی پیش‌بینی‌های سود ارتباطی منفی دارد. فخاری و همکاران (۱۳۹۴) در تحقیقی تحت عنوان بررسی اثر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق اقلام واقعی پرداختند. نتایج تحقیقات آن‌ها بیانگر این مطلب بود که بین ویژگی‌های کمیته حسابرسی و مدیریت سود از طریق اقلام واقعی رابطه معناداری وجود دارد. این یافته‌ها می‌تواند برای خط‌مشی‌گذاران بورس از جهت تدوین و الزام رعایت منشور کمیته حسابرسی مفید بوده و ضرورت به‌کارگیری اصول حاکمیت شرکتی و تهیه داوطلبانه گزارش حاکمیت شرکتی را به همراه داشته باشد. سپاسی و کاظم پور (۱۳۹۴) در تحقیقی به بررسی تأثیر وجود کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی داخلی بر هموارسازی سود در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج تحقیقات حاکی از این مطلب بود که بین وجود کمیته حسابرس و حسابرسی داخلی با هموارسازی سود رابطه معکوس و معناداری وجود دارد و می‌توان با مستقر کردن کمیته حسابرسی و واحد حسابرسی

داخلی، هموارسازی سود را کاهش داد. از سویی دیگر نتایج حاکی از آن بودند که بین تعداد اعضای کمیته حسابرسی و هموارسازی سود رابطه معناداری وجود دارد.

۳- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مطالب ارائه شده در بخش مبانی نظری و پیشینه پژوهش و همچنین پاسخ به پرسش مطرح شده، فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر بیان می‌گردد:

فرضیه اول: اثربخشی کمیته حسابرسی، مربوط بودن ارزش سود حسابداری را افزایش می‌دهد.

فرضیه دوم: اثربخشی کمیته حسابرسی، مربوط بودن ارزش دفتری سهام را افزایش می‌دهد.

۴- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، تحقیقی کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده از نوع تحقیقات نیمه تجربی پس رویدادی در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری است. در این تحقیق، از رویکرد قیاسی- استقرایی استفاده شده است. در روش قیاسی اقدام به مطالعه مبانی نظری راجع به متغیرهای تحقیق شده تا بر اساس روش‌های مناسب، مقادیر متغیرهای مورد نظر محاسبه شود و پس از آن در روش استقرایی، به بررسی معنادار بودن ارتباط بین اثربخشی کمیته حسابرسی به عنوان متغیر مستقل و محتوای ارزش اطلاعات حسابداری به عنوان متغیر وابسته، پرداخته می‌شود. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش را شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۴ تشکیل می‌دهد و نمونه انتخابی تحقیق نیز شرکت‌هایی می‌باشند که مجموعه شرایط زیر را دارا باشند:

(۱) شرکت‌هایی که تاریخ پذیرش آن‌ها در سازمان بورس اوراق بهادار قبل از سال ۱۳۹۱ بوده و تا پایان سال ۱۳۹۴ نیز در فهرست شرکت‌های بورس می‌باشند.

(۲) به منظور افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی آن‌ها منتهی به پایان اسفندماه باشد.

(۳) طی سال‌های مذکور تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشند.

(۴) جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی نباشند (شرکت‌های سرمایه‌گذاری به علت تفاوت ماهیت فعالیت با بقیه شرکت‌ها در جامعه آماری منظور نشدند).

(۵) طول وقفه انجام معاملات در این شرکت‌ها طی دوره زمانی مذکور بیشتر از ۶ ماه نباشد.

پس از اعمال محدودیت‌های فوق تعداد ۱۰۳ شرکت به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند. داده‌های تحقیق حاضر از لوح‌های فشرده آرشو آماری و تصویری سازمان بورس اوراق بها دار تهران، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران و دیگر پایگاه‌های مرتبط و نیز از نرم‌افزارهای تدبیر پرداز و دناسهم استخراج گردید. تجزیه و تحلیل نهایی داده‌های گردآوری شده نیز با استفاده از نرم‌افزار AMOS (نسخه ۲۳) صورت گرفته است. در تحلیل مدل‌سازی معادلات ساختاری، مدل معادله ساختاری، ترکیبی از مدل‌های اندازه‌گیری (مدل‌های عاملی تأییدی) و مدل‌های ساختاری (مدل‌های مسیر) است. تمایز بین مدل‌های اندازه‌گیری و مدل‌های ساختاری، در گام‌های بعدی فرایند مدل‌سازی معادلات ساختاری نقش مهمی را ایفا می‌کند. در واقع، چنانچه مدل اندازه‌گیری برازش مناسبی از اندازه‌گیری متغیر پنهان را نشان دهد، برازش مدل ساختاری با اطمینان بیشتری صورت خواهد گرفت. به همین منظور، آزمون مدل اندازه‌گیری مقدم بر آزمون مدل ساختاری است. بنابراین برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، یک فرایند دومرحله‌ای طی می‌شود. ابتدا باید از برازش قابل قبول مدل اندازه‌گیری (اثربخشی کمیته حسابرسی) اطمینان حاصل شود و سپس برازش مدل ساختاری (ارتباط بین اثربخشی کمیته حسابرسی با محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری) مورد بررسی قرار گیرد. برای رد یا عدم رد فرضیات پژوهش نیز از آزمون معناداری هر یک از ضرایب رگرسیونی استاندارد شده مدل ساختاری (آزمون t) استفاده شده است. چنانچه احتمال آماره t کمتر از 5 درصد باشد، فرضیه تحقیق رد نمی‌شود.

۵- متغیرهای پژوهش و نحوه محاسبه آن‌ها

اثربخشی کمیته حسابرسی

در پژوهش حاضر برای اندازه‌گیری اثربخشی کمیته حسابرسی از سنج‌های مشاهده‌پذیر زیر استفاده شده است:

تخصیص مالی: کالبرز و فوگارتی (۱۹۹۳) نشان دادند که خبرگی و مهارت اعضاء کمیته بازرسی در امور حسابداری و مالی، تأثیر کمیته حسابرسی را بیشتر می‌کند. بر طبق گفته‌ی تردیوی (۱۹۸۷)، خبرگی کمیته حسابرسی یک عامل تعیین‌کننده در مؤثر بودن کمیته حسابرسی است. مطالعات قبلی نشان داده‌اند مهارت‌ها و تجارب حرفه‌ای اعضای کمیته در زمینه گزارشگری مالی یک عامل کاملاً آشکار مرتبط با اثربخشی کمیته حسابرسی است (کانسوئلو و دفیوننتس،

۲۰۰۷). در این پژوهش برای سنجش تخصص مالی کمیته حسابرسی از نسبت اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی و حسابداری به تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی شرکت استفاده شده است.

اندازه کمیته حسابرسی: اندازه کمیته حسابرسی بیانگر تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی است که می‌تواند تأثیر سازنده‌ای بر کمیته حسابرسی داشته باشد. کمیته‌های حسابرسی بزرگ شامل اعضای با تخصص‌های متنوع به صورت مؤثرتری بر شیوه‌های گزارشگری مالی نظارت دارند (فخاری و همکاران، ۱۳۹۴).

استقلال کمیته حسابرسی: یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های کمیته‌های حسابرسی که بسیار مورد تأکید قرار می‌گیرد، استقلال کمیته حسابرسی است. استقلال کمیته حسابرسی اغلب به‌عنوان ویژگی ضروری تأثیرگذار بر اثربخشی کمیته حسابرسی در فرآیند نظارت بر گزارشگری مالی در نظر گرفته می‌شود زیرا اعضای کمیته مدیران خارجی و مستقل از مدیریت هستند. اهمیت استقلال کمیته حسابرسی در اکثریت توصیه‌ها و قوانین برای تشکیل اجباری کمیته حسابرسی منعکس می‌شود، که توصیه یا الزام می‌کنند که اکثریت اعضای کمیته حسابرسی باید از مدیران غیرموظف باشند. (فخاری و همکاران، ۱۳۹۴). در پژوهش حاضر برای سنجش استقلال کمیته حسابرسی از نسبت اعضای مستقل کمیته به تعداد کل اعضای کمیته حسابرسی استفاده شده است.

مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری

مشابه اکثر تحقیقات انجام‌شده در زمینه مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری (کالینزو همکاران، ۱۹۹۷ و جرد و

همکاران، ۲۰۱۱)، در این پژوهش نیز از الگوی اولسن (۱۹۹۵) استفاده شده است. توانایی این الگو در پیش‌بینی ارزش شرکت در ایران مورد بررسی قرار گرفته و تأیید شده است (مهرانی و همکاران، ۱۳۹۱). الگوی اولسن در زیر نشان داده شده است:

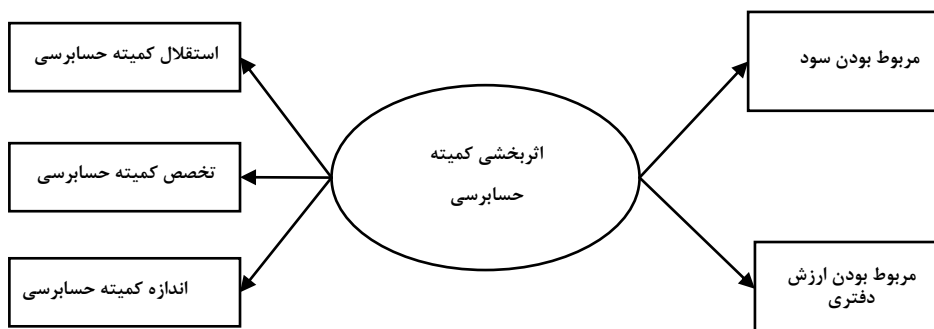
$$MV_{it} = \beta_0 + \beta_1 BV_{it} + \beta_2 E_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن:

MV_{it}: ارزش بازار هر سهم از شرکت i در پایان ماه ارائه صورت‌های مالی؛ BV_{it}: ارزش دفتری هر سهم شرکت i در سال t و E_{it}: سود حسابداری گزارش شده هر سهم شرکت i در سال t است. در مدل فوق، ضریب β₁ نشان‌دهنده مربوط بودن ارزش دفتری هر سهم و ضریب β₂ بیانگر مربوط بودن سود هر سهم می‌باشد.

مدل مفهومی پژوهش

چارچوب مدل مفهومی مطالعه حاضر در شکل شماره ۱ بر اساس رویکرد الگوسازی معادلات ساختاری ترسیم شده است. در این الگو، متغیر اثربخشی کمیته حسابرسی (به‌عنوان متغیر پنهان) دارای چندین سازه (تخصص مالی، استقلال و اندازه کمیته حسابرسی) می‌باشد. همچنین محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری نیز متغیر وابسته پژوهش می‌باشد. در تحلیل آماری بر اساس معادلات ساختاری، شکل بیضی یا دایره معرف متغیرهای پنهان و شکل مستطیل یا مربع نیز معرف متغیرهای مشاهده‌پذیر می‌باشد.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

۶- یافته‌های پژوهش

۶-۱- آمار توصیفی

به‌منظور بررسی مشخصات عمومی متغیرها و تجزیه و تحلیل دقیق آن‌ها، آشنایی با آمار توصیفی مربوط به متغیرها لازم است. نگاره (۱)، آمار توصیفی متغیرهای مورد استفاده در تحقیق که شامل بررسی شاخص‌های مرکزی و پراکندگی می‌باشد برای نمونه‌ای متشکل از ۴۱۲ شرکت-سال مشاهده در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۴ نشان می‌دهد.

نگاره ۱ نشان می‌دهد که نزدیک به ۶۰ درصد از اعضای کمیته حسابرسی دارای تخصص مالی می‌باشند. علاوه بر این در ارتباط با اندازه کمیته حسابرسی می‌توان گفت که اکثر شرکت‌های نمونه دارای ۳ عضو در کمیته حسابرسی خود می‌باشند.

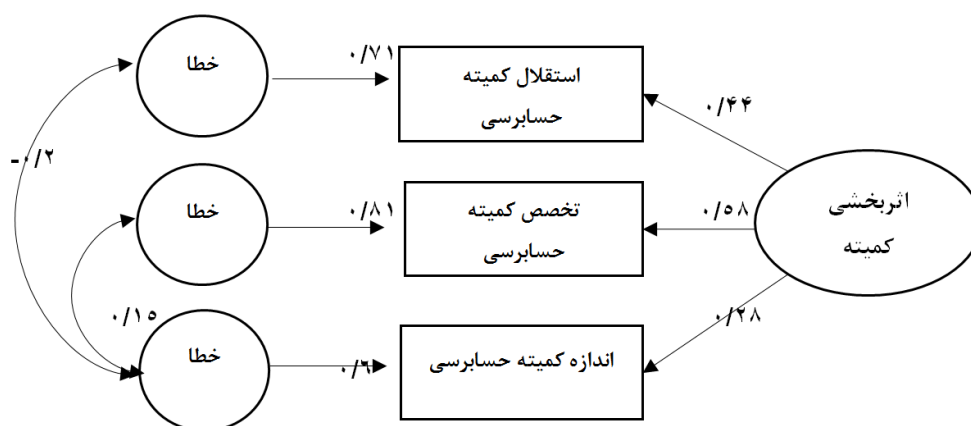
۶-۲- اعتبار سنجی مدل اندازه‌گیری

پس از تعیین مدل مفهومی پژوهش و گردآوری داده‌ها، مهم‌ترین مرحله مدل‌سازی، اعتبارسنجی مدل اندازه‌گیری است. در این بخش، پژوهشگر به دنبال جواب این پرسش است که آیا مدل مفهومی، داده‌های پژوهش را نمایندگی می‌کند؟ اعتبار یک مدل با استفاده از معیارهای نیکویی برازش مورد بررسی قرار می‌گیرد. بنابراین در این مرحله از تحلیل‌های آماری انتظار بر این است که برازش داده‌ها به مدل مفهومی پژوهش بر اساس معیارهای علمی قابل قبول باشد. شکل (۲) و نگاره (۲) به ترتیب مدل اصلاح‌شده برای اندازه‌گیری اثربخشی کمیته حسابرسی و شاخص‌های برازش مربوط به آن را نشان می‌دهند.

معیارهای نیکویی برازش ارائه‌شده در نگاره (۲) بیان می‌دارند که مدل اندازه‌گیری اثربخشی کمیته حسابرسی از اعتبار کافی جهت آزمون فرضیه‌های تحقیق برخوردار است.

نگاره ۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

مشاهدات	انحراف معیار	حداکثر	حداقل	میان	میانگین	متغیر
۴۱۲	۰/۱۷۴	۱	۰	۰/۶۷۲	۰/۷۰۶	تخصص مالی کمیته حسابرسی
۴۱۲	۰/۵۲۲	۵	۳	۳	۳/۱۴۹	اندازه کمیته حسابرسی
۴۱۲	۰/۱۹۳	۱	۰/۳۳۳	۰/۶۶۶	۰/۷۲۷	استقلال کمیته حسابرسی
۴۱۲	۷۷۳۹/۱۱	۶۴۵۱۶	۴۰۸	۳۵۷۵	۶۴۶۸/۳۱	ارزش بازار هر سهم
۴۱۲	۴۳۲۷	۱۵۱۶۸	-۶۵۸۴/۷۳	۲۱۰۲	۲۹۰۱/۷	ارزش دفتری هر سهم
۴۱۲	۱۵۰۷	۹۱۴۵	-۱۷۳۷	۶۰۳	۱۰۹۶	سود هر سهم

شکل ۲- مدل اندازه‌گیری اصلاح‌شده اثربخشی کمیته حسابرسی

نگاره ۲- معیارهای نیکویی برازش برای مدل اندازه‌گیری اصلاح‌شده اثربخشی کمیته حسابرسی

معیارهای نیکویی برازش	نام شاخص	اختصار	مدل اصلاح‌شده	برازش قابل قبول
شاخص‌های برازش مطلق	شاخص نیکویی برازش	GFI	۰/۹۷۲	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
	شاخص نیکویی برازش اصلاح‌شده	AGFI	۰/۹۶۹	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
شاخص‌های برازش تطبیقی	شاخص برازش هنجار نشده	NNFI	۱/۰۱۳	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
	شاخص برازش هنجار شده	NFI	۰/۹۲۱	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
	شاخص برازش تطبیقی	CFI	۰/۹۳۷	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
	شاخص برازش افزایشی	IFI	۰/۹۴۹	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
شاخص‌های برازش مقتصد	شاخص برازش مقتصد هنجار شده	PNFI	۰/۵۱۵	بزرگ‌تر از ۵۰ درصد
	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	۰/۰۴۱	کوچک‌تر از ۱۰ درصد
سایر شاخص‌های برازش	کای اسکور بهنجار شده به درجه آزادی	CMIN/df	۰/۶۳۱	کوچک‌تر از ۳
	شاخص هلتر (۰,۰۵)	Hoelter	۱۳۰۵	بیشتر از ۲۰۰

۳-۶- اعتبار سنجی مدل ساختاری

در مرحله ارزیابی مدل ساختاری و به هنگام بررسی روابط بین متغیرهای پنهان، بارکنش‌های عامل مدل اندازه‌گیری دوباره تخمین زده می‌شود (کلین، ۲۰۰۵). به این صورت که بارکنش‌های عامل و خطای اندازه‌گیری در مدل اندازه‌گیری و مدل ساختاری، آزاد در نظر گرفته شده و تخمین زده می‌شوند. چنانچه مقادیر بارکنش‌ها در دو مدل، تفاوت آشکاری با یکدیگر داشته باشند، این امر مؤید وجود وضعیت درماندگی در تفسیر می‌باشد. مزیت این روش این است که می‌توان از نیکویی برازش مدل اندازه‌گیری به‌عنوان مبنایی برای مقایسه استفاده نمود و نیکویی برازش مدل ساختاری را با آن محک زد. این دیدگاه به‌صورت گسترده در مدل‌سازی معادلات ساختاری مورد استفاده

قرار می‌گیرد (ری کو و مارکولیدز، ۲۰۰۰). در مدل ساختاری، فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار می‌گیرد. شاخص‌های برازش مدل ساختاری مربوط به آزمون فرضیه پژوهش که در نگاره ۳ ارائه گردیده است، مبین برازش قابل قبول مدل ساختاری و عدم مواجهه با پدیده درماندگی در تفسیر است. پس از حصول اطمینان از نیکویی برازش مدل ساختاری و عدم وجود تفاوت قابل توجه بین معیارهای نیکویی برازش در الگوهای اندازه‌گیری و ساختاری پژوهش، نوبت به بررسی فرضیه‌های پژوهش (تفسیر ضرایب برآوردی بین متغیرهای پنهان و متغیر مشاهده‌پذیر) می‌رسد که در نگاره ۴، نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش به همراه آماره‌های مربوط به آن ارائه شده است.

نگاره ۳- معیارهای نیکویی برازش برای مدل ساختاری

معیارهای نیکویی برازش	نام شاخص	اختصار	مدل اصلاح‌شده	برازش قابل قبول
شاخص‌های برازش مطلق	شاخص نیکویی برازش	GFI	۰/۹۷۲	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
	شاخص نیکویی برازش اصلاح‌شده	AGFI	۰/۹۷۱	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
شاخص‌های برازش تطبیقی	شاخص برازش هنجار نشده	NNFI	۱/۰۴۲	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
	شاخص برازش هنجار شده	NFI	۰/۹۱۶	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
	شاخص برازش تطبیقی	CFI	۰/۹۳۷	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
	شاخص برازش افزایشی	IFI	۰/۹۶۸	بزرگ‌تر از ۹۰ درصد
شاخص‌های برازش مقتصد	شاخص برازش مقتصد هنجار شده	PNFI	۰/۵۳۳	بزرگ‌تر از ۵۰ درصد
	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	RMSEA	۰/۰۴۱	کوچک‌تر از ۱۰ درصد
سایر شاخص‌های برازش	کای اسکور بهنجار شده به درجه آزادی	CMIN/df	۰/۶۰۸	کوچک‌تر از ۳
	شاخص هلتر (۰,۰۵)	Hoelter	۱۵۰۷	بیشتر از ۲۰۰

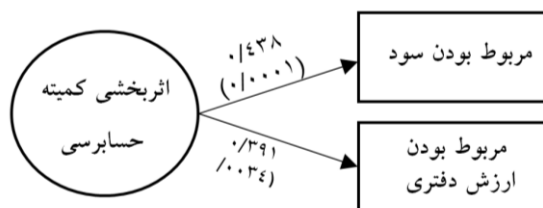
نگاره ۴- نتایج مربوط به آزمون فرضیه‌های پژوهش

متغیرهای مدل ساختاری	ضریب مسیر	سطح معناداری	نتیجه آزمون فرضیه
اثربخشی کمیته حسابرسی → مربوط بودن ارزش سود	۰/۴۳۸	۰/۰۰۰۱	عدم رد فرضیه
اثربخشی کمیته حسابرسی → مربوط بودن ارزش دفتری	۰/۳۹۱	۰/۰۰۳۴	عدم رد فرضیه

ارزشی اطلاعات افزایش یابد. از این رو در تحقیق حاضر، ارتباط بین اثربخشی کمیته حسابرسی و محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری مورد بررسی قرار گرفت. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که اثربخشی کمیته حسابرسی موجب افزایش محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری می‌گردد. به بیان دیگر در صورت وجود یک کمیته حسابرسی اثربخش، به مربوط بودن ارزش سود حسابداری و ارزش اطلاعات ترازنامه‌ای افزوده می‌شود. نتیجه به دست آمده می‌تواند این گونه توجیه شود که در صورت وجود یک کمیته حسابرسی اثربخش، به دلیل نظارت مؤثر اعمال شده بر فرآیند گزارشگری مالی شرکت‌ها، کیفیت گزارشگری مالی بهبود یافته که این امر سبب کاهش مسائل مرتبط با تئوری نمایندگی می‌گردد و سهامداران با قابلیت اتکا بیشتری نسبت به اطلاعات حسابداری، از آن‌ها در اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری خود استفاده نمایند. در نتیجه اطلاعات حسابداری محتوای ارزشی بیشتری خواهند داشت. رانی (۲۰۱۱) و کانیا دیویس و همکاران (۲۰۱۶) نیز در تحقیق خود به نتایج مشابهی با این تحقیق دست یافتند.

با توجه به معناداری نقش کمیته حسابرسی بر محتوای ارزشی اطلاعات به تدوین کنندگان مقررات توصیه می‌شود در جهت حمایت از سرمایه‌گذاران، نظارت بیشتری بر تشکیل و اثربخشی این کمیته داشته باشند. همچنین از آنجا که کمیته حسابرسی اثربخش می‌تواند به استقرار سیستم‌های گزارشگری کارآمد به منظور ارائه اطلاعات شفاف و قابل اتکا با توجه به نیازهای استفاده‌کنندگان و سطح کمی و کیفی اطلاعات منتشر شده کمک کند؛ بنابراین به هیئت‌مدیره شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود در انتخاب اعضاء این کمیته، اثربخشی آن را مدنظر قرار دهند. علاوه بر این پیشنهاد می‌شود که سرمایه‌گذاران و تحلیلگران مالی هنگام تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی و در ارزیابی خود از شرکت‌ها به عواملی همچون ویژگی‌های اعضای کمیته حسابرسی توجه کافی داشته باشند. با توجه به نتایج تحقیق و سؤالاتی که طی انجام آن برای محقق مطرح گردید، جهت تکمیل این تحقیق و انجام تحقیقات بیشتر در حوزه‌های مرتبط با این پژوهش، پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

همان‌طور که در نگاره ۴ ملاحظه می‌شود، ضریب مسیر اثربخشی کمیته حسابرسی و مربوط بودن ارزش سود مثبت (۰/۴۳۸) بوده و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰۱) کمتر از ۵ درصد است. بنابراین، می‌توان ادعا نمود که اثربخشی کمیته حسابرسی بر مربوط بودن ارزش سود، تأثیر مثبت و معناداری دارد و فرضیه اول پژوهش تأیید می‌گردد. همچنین، نتایج نشان می‌دهد که اثربخشی کمیته حسابرسی تأثیر مثبت (۰/۳۹۱) معناداری (۰/۰۰۳۴) بر مربوط بودن ارزش دفتری هر سهم دارد. بر این اساس، فرضیه دوم پژوهش نیز تأیید می‌شود. در شکل ۳ مدل ساختاری پژوهش به همراه ضرایب استاندارد شده رگرسیون ارائه گردیده است.

شکل ۳- مدل ساختاری پژوهش به همراه ضرایب استاندارد شده رگرسیون (سطح معناداری)

۷- نتیجه‌گیری و بحث

با افزایش گستردگی شرکتها و در پی بحران‌های مالی و ورشکستگی شرکت‌های بزرگی از قبیل انرون و ...، نیاز به حاکمیت شرکتی و خصوصاً هیئت‌مدیره در شرکت‌ها به وجود آمد، ولی به مرور مشخص شد که هیئت‌مدیره نیز در شرکت‌های بزرگ قادر به اداره و نظارت مؤثر بر همه امور شرکت نیست. لذا این امر منجر به ایجاد کمیته‌های ویژه‌ای درون شرکت‌ها شد که از جمله آن کمیته حسابرسی شرکت‌ها است. کمیته حسابرسی به‌عنوان یک واسطه بین حسابرسان داخلی و مستقل و مدیریت عمل کرده و نقش بسزایی در نظارت و کنترل فرآیند گزارشگری مالی دارد. یک کمیته حسابرسی اثربخش در کنترل و نظارت بر مدیریت، مؤثر است و سبب افزایش قابلیت اتکا صورت‌های مالی و افزایش ارزش شرکت می‌شود. در نتیجه انتظار می‌رود که کیفیت اطلاعات حسابداری بهبود یافته و محتوای

- * Abdifatah Ahmed Haji (2015). Trend of hidden values and use of intellectual capital information: Evidence from Malaysia, Accounting Research Journal, Volume: 29 Issue: 1,
- * Andriantomo, and Fr. Ninik Yudianti. (2013). the Value Relevance of Accounting Information at Indonesia Stock Exchang. International Conference on Business, Economice and Accounting.
- * Barth, M.E., Beaver, W.H., and Landsman, W. R. (2001), the relevance of the value relevance literature for financial accounting standard setting: another view, journal of Accounting and Economice, Vol. 31, PP. 77-104.
- * Charles P. (2004). The existence and independence of audit committees in France. Accounting and Business Research, 34(3), 223-246.
- * Collins, D.W., Maydew, E.L., and Weiss, I.S. (1997), changes in the value relevance over the past forty years, journal of Accounting and Economics, Vol. 24, pp. 39-67.
- * De vlamink, Nicolas, Sarens, Gerrit (2015). The relationship between audit committee characteristics and financial quality: evidence from Belgium Journal of Management & Governance, February, volume 19, issue 1, pp 145- 166.
- * Gjerde., Knivsflla, K. & Sættem, F. (2011). The value relevance of financial reporting in Norway 1965-2004. Scandinavian Journal of Management, 27 (1): 113-128.
- * Habib, A., & Azim, I. (2008). Corporate governance and the value relevance of accounting Information. Accounting Research Journal, 21(2), 167-194.
- * Hysham, R., Zainuddin, Y.H. and Haron, H. (2014), "The relationship between corporate social responsibility disclosure and corporate governance characteristics in Malaysian public listed companies", Social Responsibility Journal, Vol. 5 No. 2, pp. 212-226.
- * Hysham, R., Zainuddin, Y.H. and Haron, H. (2014), "The relationship between corporate social responsibility disclosure and corporate governance characteristics in Malaysian public listed companies", Social Responsibility Journal, Vol. 5 No. 2, pp. 212-226.
- * Inaam ZGARNI, Khmoussi HLIOUI, Fatma ZEHRI (2016). Effective audit committee, audit quality and earnings management: Evidence from Tunisia, Journal of Accounting in Emerging Economies, Volume: 6 Issue: 2.
- * Kalbers, L. P., & Fogarty, T. J. (1993). Audit committee effectiveness: An empirical investigation of the contribution of power. Auditing: A Journal of Practice and Theory, 12(1), 24-49.
- * Klein, A (2002), Audit committee, board of director characteristics, and earnings management, Journal of Accounting and Economics, Vol. 33
- * Krishnan, G., & Visvanathan, G. (2009). Do Auditors Price Audit Committee's Expertise? The Case of Accounting versus non accounting Financial Experts. Journal of Accounting, Auditing & Finance, 24(1), 115-144

- ۱) انجام تحقیق حاضر به تفکیک صنایع موجود در بورس اوراق بهادار به منظور کنترل تأثیر صنعت.
- ۲) بررسی تأثیر سایر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری شرکت‌ها.
- ۳) بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر محتوای ارزشی اطلاعات حسابداری با رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری.

فهرست منابع

- * تختائی، نصرالله؛ تیمی، محمد و موسوی، زهرا (۱۳۹۰). نقش کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی. حسابدار رسمی، شماره ۱۵، صص ۴۵-۵۶.
- * جامی، رضا و رستمیان، آزاده (۱۳۹۵). تأثیر تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی بر ویژگی‌های سود پیش‌بینی شده. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، سال ۸، شماره ۲۹، صص ۱-۱۷.
- * رویایی، رمضانعلی و ابراهیمی، محمد (۱۳۹۴). بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر سطح افشای داوطلبانه اخلاق، فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مالی، سال هفتم، شماره ۲۵: ۸۰-۷۱.
- * سیاسی، سحر و اسدی وصفی، مهدی (۱۳۹۵). بیش اعتمادی مدیران و حق‌الزحمه حسابرسی با تأکید بر نقش کمیته حسابرسی. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۵، شماره ۱۹، صص ۱۲۹-۱۳۸.
- * سیاسی، سحر و کاظم پور، مرتضی (۱۳۹۴). تأثیر وجود کمیته حسابرسی و واحد داخلی بر هموارسازی سود در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بازار سرمایه، صفحات ۷۴-۶۱.
- * فخاری، حسین؛ محمدی، جواد و نتاج کردی، محسن حسن (۱۳۹۴). بررسی اثرویی‌های کمیته حسابرسی بر مدیریت سود از طریق اقلام واقعی. فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۲، شماره ۴۶، ۱۴۶-۱۲۳.
- * محمدیان، محمد (۱۳۹۰). نقش و روابط حسابرس، کمیته حسابرسی و هیئت مدیره در پاسخگویی به سهامداران، ماهنامه حسابرس، سال سیزدهم، شماره ۵۶، صص ۱۳۶.
- * مهرانی، ساسان؛ فعالقیومی، علی و مرادی، محمد (۱۳۹۱). رابطه بین مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت نهادی و مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری. مجله دانش حسابداری، سال سوم شماره ۱۱.

management: a meta-analysis, *International Journal of Law and Management*, Volume: 58 Issue: 2

- * Krishnan, J., & Lee, J. (2009). Audit Committee Financial Expertise, Litigation Risk, and Corporate Governance. *Auditing*, 28(1), 241-261.
- * Li.,J.,Mangena.,M.,Pichard.,R.,(2012) The effect of audit committee characteristics on intellectual capital disclosure., *Accounting, Finance and Economics Group, Bradford University School of Management, Emm Lane, Bradford, BD9 4JL, UK.*
- * Lilian O Nkanbia-Davies, Ferry B Gberegbe, Prof. Clifford O Ofurum, Solomon Egbe, *Corporate Governance and Earnings Quality of Listed Banks in Rivers State, International Journal of Business and Management Invention, Volume 5 Issue 7, July. 2016, PP—29-33*
- * Ohlson, J., (1995). Earnings, book Values and Dividends in equity valuation, *Contemporary Accounting Research*, (spring), PP. 661-687.
- * Raghunandan, K., & Rama, D. V. (2007). Determinants of Audit Committee Diligence. *Accounting Horizons*, 21(3), 265-279.
- * Rani, Mona (2011), *The Effects of Audit committee characteristics on the Value Relevant of Accounting Information Evidence from Newzealand, Sissertation Submitted to Auckland Univercity of Technology.*
- * Rohana, D.K., R. Malhotra. (2014). Characteristics of the Audit Committee on Voluntary Disclosure. *September–October: 25–31.*
- * Saltana, X and T-C Huan (2015). Features of the audit committee and accounting conservatism. *African Journal of Business Management.5(12), pp5001-5009*
- * Sharma, V., Naiker, V., & Lee, B. (2009). Determinants of audit committee meeting frequency: Evidence from a voluntary governance system. *Accounting Horizons*, 23(3), ۲۴۵-263.
- * Treadway Commission (1987). *Report of the national commission on fraudulent financial reporting. Washington, DC: National Commission on Fraudulent Financial Reporting.*
- * Treadway Commission (1987). *Report of the national commission on fraudulent financial reporting. Washington, DC: National Commission on Fraudulent Financial Reporting*
- * Vijitha P. and Nimalathan B. (2014). Value relevance of accounting information and share price: A study of listed manufacturing companies in Sri Lanka. *Merit Resarch Journal of Business and Management Vol. 2 (1) pp. 001-006*
- * Wallace, N. D., Biao, X., & Weihong, X. (2004). Market reaction to voluntary announcements of audit committee appointments: The effect of financial expertise. *Journal of Accounting and Public Policy*, 23(4), 279-293
- * Wang, M-C, Lee, M-H and Chuang, J-J (2015). Relations among audit committee establishment, information transparency and earnings quality: evidence from simultaneous equation models, *Quality & Quantity*, pp 1- 15, first online: 03 october.
- * Zgarni Inaam , Halioui Khamoussi(2016). *Audit committee effectiveness, audit quality and earnings*